

**Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain
muuttamisesta ja työmarkkinatuesta annetun lain muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia. Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi henkilön oikeutta kieltäytyä päivärahaoikeuttaan menettämättä tilanteissa, joissa hänelle tarjotaan työtä tai koulutusta ulkomailta, tai joissa hän kieltäytyy työstä vedoten opiskeluunsa.

Lisäksi täsmennettäisiin työmarkkinoiden käytettävissäoloa koskevaa säännöstä. Esityksen mukaan henkilöllä olisi mahdollisuus lyhyeen, satunnaiseen ulkomaanmatkaan päivärahaoikeuttaan menettämättä edellyttäen, että hän on viivytyksettä tavoitettavissa ja kykenee ottamaan tarjotun työn vastaan.

Työttömyyden, päätoimisen opiskelun ja talkoo- tai vapaaehtoistyön välistä rajanvetoa selkeytettäisiin. Talkoo- ja vapaaehtoistyöhön osallistuvan oikeudesta työttömyyspäivärahaan ehdotetaan lakiin otettavaksi nimenomainen säännös. Päätoimista opiskelua sekä talkoo- ja vapaaehtoistyötä koskevilla säännösmuutoksilla ei ole tarkoitus muuttaa nykyistä, työttömyysturvan muutoksenhakuelimissä omaksuttua vakiintunutta soveltamiskäytäntöä.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös työmarkkinatuesta annettua lakia. Lakiin ehdotetaan tehtäväksi työttömyysturvalain kokonaisuudistuksessa työttömyysturvan omavastuun kulumista ja hakijan tietojen antovelvollisuutta koskeviin säännöksiin tehtyjä muutoksia vastaavat muutokset sekä tässä esityksessä työttömyysturvaan ehdotetuja muutoksia vastaavat muutokset.

Lisäksi pitkään työttömänä olleiden henkilöiden kannustamiseksi työllistymistään edistää toimenpiteisiin ehdotetaan, että 180 päivän enimmäisaikaa, jolta työttömyyspäivärahaa enimmäisajan saaneella on oikeus saada työmarkkinatukea ilman tarveharkintaa, kuluttaisivat ainoastaan työttömyyspäivät.

Esityksellä on yhtymäkohtia eduskunnalle annettuun hallituksen esitykseen laeiksi pitkäaikaistyöttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta ja opintotukilain 6 §:n muuttamisesta (HE 37/1997 vp), joten ehdotettavat lait on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti mainittuun hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten kanssa 1 päivänä elokuuta 1997.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Työmarkkinoiden käytettävissä olo

Työttömyysturvan saamisen edellytyksenä on, että työnhakija on työmarkkinoiden käytettävissä. Henkilö ei ole työmarkkinoiden käytettävissä, jos hän itse asettaa sellaisia

rajoituksia, jotka estävät tarjotun työn vastaanottamisen työmarkkinoilla yleisesti sovellettavin ehdoin tai tarjottuun hänelle soveltuvaan koulutukseen osallistumisen. Henkilölle on varattava kohtuullinen aika lastenhoidon, kulkemisen ja muiden vastaavien esteiden poistamiseen.

Jotta työnhakijan voidaan katsoa asettamiensa rajoitusten johdosta olevan työmarkkinoiden ulkopuolella, edellyttää se edellä

mainitun pääsäännön mukaisesti yksilöityä työ- tai koulutustarjousta. Työ- tai koulutustarjouksen tekemistä ei kuitenkaan edellytetä, jos työnhakija on ulkomaanmatkan, kertausharjoitusten, asevelvollisuuden, vapausrangaistuksen taikka sairaalassa tapahtuvan hoidon tai muun tähän verrattavan laitoshoidon johdosta estynyt ottamasta vastaan työtä tai osallistumasta koulutukseen.

Henkilö ei ole työmarkkinoiden käytettävissä, jos hän on ulkomaanmatkan johdosta estynyt ottamasta vastaan työtä tai koulutusta. Ulkomailla oleminen ei ole esteenä työttömyysturvan saamiselle edellyttäen, että henkilö on ilmoittanut matkastaan työvoimatoimistoon ja jättänyt sinne yhteystietonsa ja että hänellä on matkastaan huolimatta mahdollisuus normaalissa ja tavanomaisessa ajassa ryhtyä toimenpiteisiin mahdollisen työ- tai koulutustarjouksen johdosta. Käytännössä henkilön on katsottu olevan työmarkkinoiden käytettävissä pääasiassa vain Suomen lähialueille suuntautuvien muutaman päivän kestoisten matkojen aikana. Henkilö on lisäksi Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten perusteella oikeutettu työttömyysturvaan enintään kolmen kuukauden ajalta ollessaan työnhaussa toisessa Euroopan talousalueen (ETA) tai Euroopan unionin (EU) jäsenvaltiossa (Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuihin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettu asetus (ETY) n:o 1408/1971).

Henkilö ei ole työmarkkinoiden käytettävissä, eikä siten oikeutettu työttömyysturvaan päätoimisen opiskelun ajalta. Päätoimiseksi opiskelu katsotaan silloin, kun se on esteenä kokoaikaisen työn vastaanottamiselle. Päätoimisella opiskelijalla ei ole oikeutta työttömyysturvaan myöskään opiskelun välisenä loma-aikana.

Sivutoiminen opiskelu ei ole esteenä työttömyysturvan saamiselle. Opiskelu on sivutoimista, jos opintojen suorittaminen olisi mahdollista normaalin kokoaikaisen palkkatyön ohessa.

Iltaoiskelu, kuten esimerkiksi opiskelu päivälukion iltalinjalla, iltalukiassa sekä ammatillisten oppilaitosten iltakursseilla ei pääsääntöisesti ole esteenä työttömyysturvan saamiselle. Käytännössä on kuitenkin katsottu, että tietyn laajuinen, erityisesti tutkintavoitteinen monimuoto-opiskelu on vaatimansa työmäärän vuoksi päätoimista siitä huoli-

matta, että varsinainen oppilaitoksessa tapahtuva opiskelu ajoittuu ilta-aikaan tai viikonloppuun.

Henkilö, joka on aiemmin opiskellut päätoimisesti, ei ole oikeutettu työttömyysturvaan ennen kuin opinnot ovat kokonaisuudessaan päättyneet. Opintojen päättymisen osoitetaan tutkintotodistuksella tai erotodistuksella. Korkeakouluopiskelijan on lisäksi mahdollista päästä työttömyysturvan piiriin keskeyttämällä opinnot. Keskeytyminen voidaan osoittaa oppilaitoksen antamalla keskeyttämistodistuksella. Keskeyttämistapauksissa on edellytetty opintojen keskeytyneen vähintään lukuvuodeksi. Opintojen keskeytyminen voidaan osoittaa myös aiemman työhistorian, opintosuoritusten puuttumisen tai työmarkkinoilta poissaolon perusteella.

Ratkaisukäytännössä henkilön on katsottu olevan työmarkkinoiden käytettävissä osallistuessaan kotimaassa harjoitettavaan vastikkeetomaan talkoo- tai vapaaehtoistyöhön yhteisöissä ja laitoksissa. Talkootyönä on pidetty toimintaa, jota yhteiskunnassa yleisesti harjoitetaan palkatta, kuten esimerkiksi vastikkeeton naapuriapu ja yhteisöissä tehtävä yleishyödyllinen työ. Esteeksi työttömyysturvan saamiselle ei ole katsottu myöskään vapaata kansalaistoimintaa tai oman kotitalouden hyväksi tehtävää työtä. Sen sijaan vastikkeetonta yritystoimintaa liittyvä työ ei ole mahdollista työttömyysturvala.

Työharjoittelu työmarkkinatuella sekä työmarkkinatuen tarveharkinnaton aika

Työvoimatoimisto voi osoittaa työmarkkinatuen saajan työelämään perehdyttämiseksi sekä työhönsijoittumisen ja ammattitaidon edistämiseksi työharjoitteluun. Työharjoittelun ajalta henkilö saa täyttä työmarkkinatukea. Myös työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen, työvoimapalvelulain (1005/1993) mukaisiin tutkimuksiin, työ- ja koulutuskokeiluihin tai työhön valmennukseen osallistuvan työmarkkinatukeen oikeutetun henkilön toimeentulo turvataan työmarkkinatuella.

Työmarkkinatuen saajaa ei voida osoittaa työharjoitteluun, jos työharjoittelun järjestäjä on työharjoittelun alkamista edeltävien kolmen kuukauden aikana tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut tai lomauttanut työntekijöitä tai muuttanut työntekijän työsuhteen työsopimuslain (320/1970) mu-

kaisesti osa-aikaiseksi.

Työmarkkinatuki on tarveharkintainen etuus. Taloudellisen tuen tarvetta ei kuitenkaan edellytetä 180 ensimmäisen päivän aikana sen jälkeen, kun henkilön oikeus työttömyyspäivärahaan on päättynyt hänen saatuaan etuutta enimmäismäärän 500 päivää. Mainittu tarveharkinnaton aika kuluu myös työnhakijan osallistuessa esimerkiksi edellä mainittuihin työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin.

1.2. Nykytilan arviointi

Nykyisten päätösmistä opiskelua sekä erityisesti ulkomaanmatkailun ja päivärahaoikeuden yhteensovittamista koskevien säännösten tulkinnanvaraisuus on osoittautunut ongelmalliseksi varsinkin ensiasteen yksitapaistapauksia ratkaistaessa. Talkoo- ja vapaaehtoistyön vaikutuksesta työttömyysturvaoikeuteen ei laissa mainita nimenomaisesti mitään. Säännösten tulkinnanvaraisuus tai niiden puuttuminen on osittain johtanut ratkaisukäytännön epäyhdenmukaisuuteen, joka ei ole hyväksyttävää kansalaisten yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta. Erityisen epätydyttävää on ollut järjestelmän heikko ennakotavuus. Työnhakija ei ole voinut saada edeltä käsin tietoa esimerkiksi opiskelun aloittamisen vaikutuksesta hänen työttömyysturvaoikeuteensa.

Hallitusmuodossa on taattu Suomen kansalaiselle oikeus oleskella maassa. Tähän liittyen henkilöllä ei missään tilanteessa ole velvollisuutta ottaa vastaan valtakunnan rajojen ulkopuolella sijaitsevaa työtä. ETA:n tai EU:n jäsenvaltioissa tapahtuvan työnhaun tultua mahdolliseksi ehdoton oikeus ulkomaantyöstä kieltäytymiseen ulkomailla tapahtuvan työnhaun ajalta ei kuitenkaan enää ole perusteltua.

Vuoden 1997 alusta voimaan tulleella työttömyysturvauudistuksella päivärahajärjestelmää muutettiin useilta osiltaan entistä kannustavammaksi työn vastaanottamisen sekä työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin osallistumisen suhteen. Voimassa olevassa työmarkkinatukijärjestelmässä on kuitenkin edelleen säilynyt piirteitä, jotka eivät motivoi työnhakijaa oman työmarkkinatilanteensa parantamiseen. Erityisen selvästi tämä tulee esiin tilanteissa, joissa työttömyys on jatkunut pitkään.

Esimerkiksi se, että työmarkkinatuen 180 päivän tarveharkinnaton aika kuluu työttö-

myyspäivien lisäksi myös työnhakijan osallistuessa työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin, on ilmeisesti nostanut kynnystä toimenpiteisiin hakeutumiseen.

Työmarkkinatuen saamisen yleisenä edellytyksenä ammattikoulutusta vailla olevien alle 25-vuotiaiden nuorten osalta on soveltuvaan ammatilliseen koulutukseen tai työharjoitteluun hakeutuminen. Kyseisen rajoituksen tullessa voimaan lisättiin merkittävästi ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja. Samoin korostettiin koulutukseen liittyvän työharjoittelun merkitystä. Työharjoittelun toteuttamisen eräänä keskeisenä keinona ovat olleet Euroopan sosiaalirahastoprojektien tarjoamat mahdollisuudet (tavoite 3, prioriteetti nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen).

Työharjoittelusopimuksia voidaan tehdä yhteensä enintään 12 kuukaudeksi. Mainittu rajoitus on monissa tapauksissa muodostanut esteen työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin osallistumiselle. Erityisen ongelmalliseksi 12 kuukauden enimmäisaika on osoittautunut nuorten työnhakijoiden kohdalla. Sallitun enimmäisajan työharjoittelussa oltuaan nuori ei ole voinut enää osallistua esimerkiksi mainittujen sosiaalirahastoprojektien avulla toteutettavaan työharjoitteluun. Edellä mainittu johdosta asetustasolla säädettyä työharjoittelun enimmäisaikaa koskevaa rajoitusta on tarkoitus väljentää samanaikaisesti nyt tehtäviksi ehdotettujen muutosten kanssa.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Muutoksilla pyritään alentamaan kynnystä hakeutua työllisyyttä edistäviin toimenpiteisiin sekä parantamaan työnhakijan mahdollisuuksia osallistua muuhun vireyttä ylläpitävään aktiiviseen ja omaehtoiseen toimintaan. Esimerkiksi vapaaehtoistyön ja työttömyysturvaoikeuden yhteensovittamista koskevan säännöksen puuttuminen lainsäädännöstä on osaltaan vähentänyt osallistumista mainittuun yhteiskunnallisesti merkittävään toimintaan.

Samanaikaisesti edellä todettujen rakenteellisten muutosten kanssa pyritään turvaamaan työnhakijan nykyistä paremmat taloudelliset mahdollisuudet osallistua hänelle soveltuvaan työvoimapolitiittiseen toimenpiteeseen.

Esityksessä ehdotetaan päätösmistä opiskelua sekä ulkomaanmatkailun ja työttömyysturvan yhteensovittamista koskevien lainkoh-

tien selkeyttämistä. Esityksen mukaan työttömällä työnhakijalla on tietyin edellytyksin oikeus lyhyeen ja satunnaiseen ulkomaanmatkaan päivärahaoikeuttaan menettämättä. Säädöstasolla todettaisiin, nykyisen muutoksenhakuelinten ratkaisukäytännön mukaisesti, työttömällä työnhakijalla olevan tietyin edellytyksin oikeus talkoo- ja vapaaehtoistyöhön sen vaikuttamatta oikeuteen saada työttömyysturvaa. Pitkäaikaistyöttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta annettu lakiehdotus edellyttäisi työnhakijalta päätoimista opiskelua. Myös tätä taustaa vasten ehdotettu päätoimisen opiskelun käsitteen täsmentäminen suhteessa työttömyysturvajärjestelmään on tarpeen.

Ehdotuksen mukaan työttömyyspäivärahaa enimmäismäärän saaneeseen henkilöön sovellettava työmarkkinatuen 180 päivän tarveharkinnaton aika kuluu ainoastaan työttömyyspäivien aikana. Muutos kannustaisi erityisesti pitkään työttömänä olleita henkilöitä osallistumaan ammatillisia valmiuksia parantavaan koulutukseen ja harjoitteluun.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksella kokonaisuutena ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Työmarkkinoiden käytettävissä oloa koskevista ehdotetuista muutoksista taloudellista

merkitystä on ulkomaanmatkan ajalta maksettavilla etuuksilla. Kustannusvaikutusten arviointia on vaikeuttanut se, että ilmeisesti enenevässä määrin viime aikoina työnhakijat ovat jättäneet ulkomaanmatkansa ilmoittamatta. Etukäteen ilmoitettujen matkojen osalta työtön ei yleensä hae päivärahaa, joten etuuksien maksajien päätösrekistereistä ei ole saatavissa selvitystä matkojen kokonaismäärästä. Menolisäystä ei arvioida aiheutuvan, koska säännösmuutos vaikuttaisi lähinnä siten, että aikaisemmin ilmoittamatta jätetyt matkat tulisivat jatkossa tämän uuden järjestelyn piiriin. Työmarkkinatuen osalta muutoksella on hyvin vähäinen merkitys, koska etuus on tarveharkintainen ja siten taloudelliset mahdollisuudet ulkomaanmatkojen tekemiseen ovat olennaisesti pienemmät kuin ansioturvan piirissä olevilla henkilöillä.

Tarveharkinnan lykkääminen työvoimapolitiiseen toimenpiteeseen osallistuvalla lisäällä työmarkkinatuessa valtion menoja joitakin satojatuhansia markkoja.

Muillakaan ehdotetuilla muutoksilla ei ole mainittavaa taloudellista vaikutusta.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä yhteistyössä työministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön kesken. Esityksestä on kuultu keskeisten työmarkkinajärjestöjen edustajia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta

3 §. *Toimeenpanoelimet.* Pykälän työvoimapolitiittisen lausunnon antamista koskevaan 3 momenttiin tehtäisiin ehdotetuista muutoksista johtuva tekninen muutos.

4 a §. *Oikeus työttömyyspäivärahaan vapaaehtoistoiminnan aikana.* Soveltamiskäytännön yhdenmukaisuuden varmistamiseksi pykälään ehdotetaan nimenomaista säännöstä yleishyödyllisen vapaaehtoistyön tai tavanomaisen talkootyön vaikutuksesta päivärahaoikeuteen. Ehdotuksen mukaan

henkilöllä osallistuessaan pääsääntöisesti yleishyödyllisten yhteisöjen organisoimaan vapaaehtoistoimintaan taikka tavanomaisena naapuriapuna tai vastaavana tehtävään talkootyöhön olisi oikeus työttömyysturvaan edellyttäen, että hän muutoin täyttää päivärahan saamisedellytykset, muun muassa on työvoimatoimiston tavoitettavissa.

Työstä saatu vastike perustaa työntekijän ja teettäjän välille pääsääntöisesti työsuhteen siitä riippumatta, maksetaanko vastike rahana tai muuna varallisuusarvoisena etuutena. Tässä pykälässä tarkoitetun työskentelyn keskeinen tunnusmerkki on työn tekeminen palkatta. Kuitenkaan erityisesti talkootyöhön liittyvä tavanomainen kestitys tai vapaaeh-

tois- tai talkootyöhön osallistuvan saama suoranainen kustannusten korvaus ei estäisi pitämästä työsuoritusta vastikkeettomana.

Lisäksi vapaaehtoistyön keskeinen tunnusmerkki on, että se tapahtuu yleishyödyllisten päämäärien edistämiseksi tai taloudellista voittoa tavoittelemattoman yhteisön toiminnan tukemiseksi. Vastaavasti talkootyöllä tarkoitetaan tilannetta, jossa apua työsuoritukseen annetaan sukulais- tai muun työn suorittajan ja teettäjän välisen henkilökohtaisen suhteen perusteella. Siksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan nimenomaista säännöstä, ettei taloudellisen voiton tavoittelemiseen liittyvässä toiminnassa (yritystoiminta) tehty palkatonkaan työ ole työttömyyspäivärahaa saaden mahdollista.

Työelämän vääristymien estämiseksi ehdotetaan lisäksi, ettei henkilöä hänen työskennellessään palkatta tehtävissä, jotka yhteiskunnassa yleisesti tehdään palkkatyönä, yritystoimintana tai hankitaan ostopalveluna, pidetä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuna työtömänä.

5 §. *Työttömyyspäiväraha-oikeuden rajoitukset.* Pykälän voimassa olevan 2 momentin mukaan henkilön katsotaan pääsääntöisesti olevan työmarkkinoiden käytettävissä, jollei hän kieltäytyessään yksilöidysti tarjotusta työpaikasta tai tehdystä koulutustarjouksesta ole asettanut sellaisia ehtoja, jotka estävät yleisesti sovellettavien ehtojen työn vastaanottamisen tai koulutukseen osallistumisen. Käytännössä esiintyy enenevässä määrin tilanteita, joissa henkilö eroaa koulutuksesta tai työstä tai omalla menettelyllään aiheuttaa työsuhteen päättymisen vastaavanlaisten ehtojen johdosta. Tällöin henkilö saattaa itsekin esittää selvityksenä työsuhteensa päättymiselle syyn, jonka perusteella on ilmeistä, ettei hän kykene lainkaan ottamaan osaa työelämään tai osallistumaan koulutukseen. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että seuraamusta sovellettaisiin kieltäytymisten lisäksi myös työsuhteen päätyttyä tai koulutuksen keskeytyessä mainitusta syystä.

Poikkeuksena pääsäännöstä momenttiin sisältyy luettelo tilanteista, joissa henkilön ei katsota olevan työmarkkinoiden käytettävissä, vaikkei hänelle olisikaan tehty yksilöityä työtarjousta tai vaikkei häntä olisi koulutukseen osoitettu. Käytännössä esiintyy lähinnä yksittäistapauksissa olosuhteita, jotka ovat täysin rinnastettavissa luettelossa mainittuihin olosuhteisiin, kuten esimerkiksi asevelvollisuuden suorittamisen ohella siviilipalve-

luksen osallistuminen ja vapausrangaistuksen lisäksi pakkokeinolaissa (450/1987) tarkoitettu kiinniottaminen, pidätysaika, tutkintavankeus ja viranomaisien pakkoilu. Samoin esiintyy tilanteita, joissa työnhakija jo työtömäksi ilmoittautuessaan rajaa työnhakunsa sellaisin ehdoin, ettei työ- tai koulutuspaikan vastaanottaminen käytännössä ole mahdollista. Siksi nykyisellään tyhjentävä luettelo muutettaisiin esimerkinomaiseksi siten, ettei henkilön katsottaisi olevan työmarkkinoiden käytettävissä, jos erikseen luetteluihin syihin rinnastettavalla perusteella on täysin ilmeistä, että hän asettaa olennaisia rajoituksia työn vastaanottamiselle tai koulutukseen osallistumiselleen. Muutoksella ei luonnollisesti rajattaisi henkilön oikeutta esittää työnhakutoivomuksia työn, koulutuksen ja niiden laadun tai ehtojen suhteen.

Henkilöllä ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan sellaisen ulkomaanmatkan ajalta, jolloin hän estynyt ottamasta vastaan työtä tai koulutusta. Säännöksen soveltamiskäytäntö on muotoutunut varsin tiukaksi. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että päivärahaoikeus säilyisi lyhyen ja satunnaisen ulkomaanmatkan ajalta eräin edellytyksin. Ehdoton edellytys päivärahaoikeudelle olisi, että matkasta ja sen ajankohdasta olisi etukäteen ilmoitettu työvoimatoimistolle. Samassa yhteydessä on ilmoitettava työnhakijan yhteystiedot, toisin sanoen vähintään postiosoite, johon mahdolliset työ- tai koulutustarjoukset voidaan toimittaa. Työsopimussuhde, joka työtarjouksen perusteella mahdollisesti syntyy, ja siihen perustuva työntekovelvollisuus on henkilökohtainen. Samoin salassapitosäännökset edellyttävät, ettei työtöntä koskevia tietoja paljasteta ulkopuolisille. Tämän vuoksi työ- ja koulutustarjoukset tulee aina voida toimittaa henkilölle itselleen. Siksi ei olisi riittävää, että yhteystiedoiksi ilmoitettaisiin esimerkiksi kotimaassa oleskelevien sukulaisten tai ystävien osoite.

Ulkomailta olosta ei ehdotuksen mukaan saisi aiheutua viivytystä työn vastaanottamiselle. Arviointiperusteena käytettäisiin sitä aikaa, jossa työpaikat henkilön asuinpaikkakunnalla ja ammattialalla yleensä täytetään.

Työttömyyspäivärahaa maksettaisiin ainoastaan ajallisesti suhteellisen lyhyen matkan ajalta. Enimmäisaikana pidettäisiin noin viikkoa. Matkan ajallisesta kestosta ei kuitenkaan ehdoteta otettavaksi säännöstä lakiin, koska työpaikkojen täyttymisaika poik-

keaa eri ammattialoilla merkittävästi toisistaan. Siten esimerkiksi merialalla tai työvoiman vuokrauksessa, jossa työpaikat täytetään välittömästi, ei työttömyyspäiväraha-oikeuden säilyttäminen olisi ulkomaanmatkan osalta mahdollista. Lisäksi matkakohteen maantieteellisellä etäisyydellä on merkitystä ehdotetun säännöksen perusteella tehtävässä kokonaisarviossa. Poikkeuksellista ehdotetun muutoksenkin jälkeen olisi saada päivärahaa oleskellessaan Euroopan ulkopuolella muussa kuin EU- tai ETA-valtiossa.

Ehdotuksen keskeisenä tarkoituksena on mahdollistaa tavanomainen virkistysmahdollisuus myös työttömälle ilman toimeentuloisuuden menetystä. Mikäli matkat ovat säännöllisiä, ei työttömyysturvan säilyttäminen olisi mahdollista, vaikka yksittäiset matkat olisivat lyhyitä. Matkojen toistuvuus saattaa viitata sellaisen toiminnan, kuten yritystoiminnan harjoittamiseen, joka ei työttömyyspäivärahalla ole mahdollista kotimaassa, tai siihen, ettei henkilö tosiasiaassa asu Suomessa.

5 b §. *Päätoiminen opiskelija.* Pykälään ehdotetaan siirrettäväksi päätoimisesta opiskelua koskevat säännökset, joita täsmennettäisiin. Samalla kumottaisiin lain 5 §:n 1 momentin 10 kohta ja 6 momentti. Ehdotuksen mukaan päätoimisella opiskelijalla ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan koulutusajalta siitä riippumatta, edellyttääkö koulutus läsnäoloa joka päivä oppilaitoksessa tai muussa koulutuksen järjestäjän osoittamassa paikassa. Nykytilaa vastaavasti ehdotetaan 1 momenttiin nimenomaista säännöstä, ettei päätoiminen opiskelija ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan myöskään opiskelun lomajaksojen ajalta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi päiväraha-oikeuden määrittelystä työttömän henkilön aloittaessa opiskelun. Päätoimisina opintoina pidettäisiin aina lukion, ammatillisen oppilaitoksen, mukaan lukien liikunnan koulutuskeskuksissa ja musiikkioppilaitoksissa annettava ammatillinen koulutus, tai kansanopiston päiväopetuksena järjestettäviä opintoja sekä opintoja korkeakoulututkinnon, mukaan luettuna ammattikorkeakoulututkinnot, suorittamiseksi. Lisäksi päätoimisena pidettäisiin muuta koulutusta, jossa koulutus- tai opetussuunnitelman edellyttämä työmäärä on keskimäärin vähintään 25 tuntia viikossa tai kolme opintoviikkoa kuukaudessa. Muutoin opiskelun vaatimaa työmäärää arvioitaessa otettaisiin huo-

mioon kokonaisuutena opintojen vaatima työmäärä, opiskelun sitovuus, henkilön koulutusta edeltävä työssäolo ja aiemmin hankkima koulutus.

Nykyisessä soveltamiskäytännössä on katsottu, että ammatilliseen tutkintoon tähtäävä laajamittainen niin sanottu monimuotokoulutus, johon kuuluu oppilaitoksessa tapahtuvaa lähiopetusta vähintään neljännes suunnitellun tutkinnon työmäärästä, on päätoimisesta opiskelua. Vastaavasti jatko-opintoja korkeakoulussa on pidetty pääsääntöisesti sivutoimimena opiskeluna edellyttäen, että henkilö on ollut työelämässä ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeen.

Edellä tarkoitettuja rajoituksia ei sovellettaisi iltaopiskeluun lukiossa eikä harrastusluonteiseen opiskeluun. Harrastusluonteisena pidetään harrastuksiin, ammatiiyhdistystoimintaan ja muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan, uskonnolliseen vakaumukseen ja vastaavaan liittyvää koulutusta, jonka ajalta toimeentuloa ei turvata muusta etuusjärjestelmästä.

Pykälän 2 momentissa ehdotettu päätoimisen opiskelun määritelmä vastaa muutoshakuelimissä omaksuttua soveltamiskäytäntöä ja opintotukiasetuksesta (260/1994), koulutus- ja erorahaston säännöistä ja eduskunnan käsiteltävänä olevasta lakiehdotuksesta pitkäaikaistyöttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta ilmeneviä periaatteita.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin nykytilaa vastaavasti päätoimisen opiskelun päättymisestä ja keskeyttämisestä. Opiskelua pidetään päätoimisena siihen saakka, kun henkilö esittää selvityksen opiskelun päättymisestä, toisin sanoen oppilaitoksen antaman ero- tai tutkintotodistuksen tai siihen rinnastettavan väliaikaisen todistuksen. Opintojen päättymiseen on soveltamiskäytännössä rinnastettu tilanteet, jossa tutkintoon kuuluvaa kokonaisuutta esimerkiksi työharjoittelujaksoa ei kyetä muut opintosuoritukset suorittaneelle hänestä riippumattomasta syystä järjestämään. Opintojen tilapäinen keskeyttäminen oikeuttaa työttömyyspäivärahaan ainoastaan silloin, kun henkilö opiskelee sellaisessa korkeakoulussa, josta erotodistuksen saaminen ei ole mahdollista siksi, että opiskelu-oikeus on periaatteessa ajallisesti rajoittamaton. Opiskelua ei tällöin pidetä päätoimisena, jos henkilö esittää selvityksen, että keskeytys kestää vähintään vuoden eikä ole sinä aikana peruttavissa, ja että korkeakoulu ei ota keskeytymisaikana vastaan opintosuori-

tuksia.

Se seikka, että henkilö keskeyttää tai päättää päätoimisen koulutuksen ja ryhtyy välittömästi jatkamaan samoja tai vastaavia opintoja esimerkiksi iltaopiskeluna tai yksityisopiskelijana, ei nykyisen soveltamiskäytännön mukaan oikeuta työttömyyspäivärahaan, vaan opiskelua pidetään edelleen päätoimisena. Asiasta ehdotetaan lukiossa tapahtuvan iltaopiskelun osalta otettavaksi 2 momentin viimeiseen virkkeeseen nimenomainen viittaussäännös.

Henkilöä, joka kokoaikatyössä olollaan ja samanaikaisesti edenneillä opinnoillaan on osoittanut, ettei opiskelu ole esteenä kokoaikaisen työn vastaanottamiselle, ei pidetä päätoimisena opiskelijana.

7 ja 8 §. *Velvollisuus ottaa vastaan työtä. Velvollisuus osallistua koulutukseen.* Voimassaolevan 7 §:n 6 momentin nojalla henkilöllä on aina oikeus kieltäytyä työstä menettämättä oikeuttaan päivärahaan, jos työpaikka on valtakunnan rajojen ulkopuolella. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi uudella 7 momentilla siten, ettei oikeutta kieltäytyä ole silloin, kun henkilö Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen perusteella on oikeutettu työttömyyspäivärahaan hakiessaan työtä ulkomailta. Vastaavat säännökset oikeudesta kieltäytyä koulutuksesta, joka kokonaan tai osittain järjestetään ulkomailta, ehdotetaan 8 §:n uudeksi 2 momentiksi.

7 a §. *Pätevä syy työn vastaanottamisesta kieltäytymiseen.* Työttömyyspäivärahan saajalla, joka opiskelee iltalukiossa, päivälukion iltalinjalla tai ammatillisen oppilaitoksen iltakurssilla, on pykälän 2 momentin mukaan ehdoton oikeus kieltäytyä muusta kuin päivätyöstä, jos työn vastaanottaminen aiheuttaisi opintojen keskeytymisen. Momentti ehdotetaan kumottavaksi. Vaikka momentti kumotaan, on kussakin tapauksessa henkilön kieltäytyessä mainitulla perusteella työstä edelleen arvioitava, onko kieltäytymissyystä pidettävä lainkohdan 4 momentin perusteella työvoimapolitiittisesti pätevänä. Arviossa tulisi ottaa huomioon toisaalta tarjotun työn laatu ja kesto, ja toisaalta koulutuksen työmarkkinavalmiuksia parantavat vaikutukset.

Pykälän 1 momentissa olevaan osa-aikatyön määritelmään ehdotetaan lisäksi tehtäväksi vuoden 1997 alusta voimaan tulleista työttömyysturvalain 5 luvun muutoksista aiheutuva tekninen muutos.

9 §. *Oikeus työttömyyspäivärahaan eräissä tapauksissa.* Työnvälityslaki on kumottu

vuoden 1994 alusta voimaan tulleella työvoimapolitiittisella (1005/1993). Työvoimapolitiittisella nojalla annetun työvoimapolitiittisluasetuksen (1251/1993) 14 §:n mukaan työttömyysturvaan työnhakijaksi rekisteröitymisen edellytyksenä on, että henkilö antaa tarvittaessa muun muassa selvityksen työkyisyyteensä liittyvistä seikoista. Työnhakijana olo on puolestaan työttömyysturvalain 4 §:n mukaan ehdoton edellytys työttömyyspäivärahan saamiselle. Siten seuraamus selvitysten antamisesta kieltäytymisestä ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi.

1.2. Laki työmarkkinatuesta annetun lain muuttamisesta

7 §. *Työharjoittelun järjestäminen.* Työharjoittelua ei järjestetä sellaisiin tehtäviin, joista työharjoittelun järjestäjä on työharjoittelun aloittamista edeltävän kolmen kuukauden aikana tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut tai lomauttanut työntekijöitä tai työsopimuslain 39 a §:n mukaisesti osa-aikaistanut työntekijän työsuhteen. Esityksessä aika pidennettäisiin kolmesta kuukaudesta yhdeksään kuukauteen. Yhdeksän kuukauden aika olisi yhdenmukainen työllisyysasetuksen (130/1993) 36 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun, palkkaperusteisen työllistämistuen myöntämisessä sovellettavan vastavan määräajan sekä työsopimuslain 42 a §:ssä tarkoitetun niin sanotun takaisinottovelvollisuuden kanssa.

18 §. *Velvollisuus osallistua koulutukseen.* Työmarkkinatuesta annetun lain 15 §:n 3 momentissa säädetään ammatillista koulutusta vailla olevan alle 25-vuotiaan henkilön velvollisuudesta hakeutua ammatilliseen koulutukseen. Mainitun lainkohdan mukaan siinä kuvatus menettelyn johdosta henkilö menettää oikeutensa saada työmarkkinatukea työttömyysajalta, kunnes on valmistunut ammattiin oppilaitoksesta tai täyttänyt 25 vuotta. Toisaalta ammatillisen koulutuksen jo hankkineen nuoren velvollisuus osallistua etuuden määräaikaisen menettämisen uhalla toiseen omaehtoiseen koulutukseen ei ole tarkoituksenmukainen. Siten säännös ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi.

Pykälän 2 momentiksi ehdotetaan työttömyysturvalakiin ehdotettavaa muutosta vastaavasti säännöstä siitä, että henkilöllä on oikeus kieltäytyä ulkomailta järjestettävästä koulutuksesta.

22 a §. *Omavastuu aika.* Työttömyysturva-

lain 26 §:n vuoden 1997 alusta voimaantulleen muutoksen jälkeen työstä kieltäytymisestä tai muusta työmarkkinarikkeestä seuranneeseen määräaikaan kuuluvia päiviä ei lueta omavastuuajaksi. Pykälässä ehdotetaan vastaavasti säädettäväksi, ettei työmarkkinatuen omavastuuajaksi voitaisi lukea työmarkkinatuesta annetun lain 16—20 §:ssä tarkoitettuihin omavastuu- tai odotusaikoihin sisältyviä työttömyyspäiviä.

25 §. *Työmarkkinatuen maksaminen ilman tarveharkintaa.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työmarkkinatuen 180 ensimmäisen päivän tarveharkinnaton aika kuluisi ainoastaan työttömyyspäivien aikana. Siten pitkään työttömänä olleen osallistuminen työvoimapolitiittiseen toimenpiteeseen, jonka ajalta ei pykälän 3 momentin mukaan taloudellisen tuen tarvetta muutoinkaan edellytetä, lykkäisi vastaavalla ajalla tarveharkintaa myös työttömyysajalta.

28 §. *Työmarkkinatuen hakeminen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi laissa yhteneväisesti työttömyyspäivärahaa koskevien säännösten kanssa työmarkkinatuen hakijan velvollisuudesta antaa eräitä tuen myöntämiseksi ja maksamiseksi tarvittavia tietoja kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle sekä työmarkkinatuen maksun aloittamisesta ja takautuvasta maksamisesta. Vastaavia säännöksiä on nykyisin työmarkkinatuesta annetun asetuksen (1680/1993) 1 §:ssä.

34 a §. *Oikeus saada eräitä tietoja.* Pykälässä olisi viittaussäännös työttömyysturvallain tietojensaantioikeutta koskevaan 29 §:ään. Viittaus on nykyisellään lain 39 §:ssä.

Edelleen säädettäisiin työvoimaviranomaisen oikeudesta massaluovutuksena saada maksutta eräitä koulutukseen hakeutumiseen, opiskelijavalintoihin sekä opiskelun päätömisuuteen liittyviä tietoja opetushallitukselta, lääninhallituksilta ja korkeakouluilta. Samoin yksittäistapauksissa työvoimaviranomaisella olisi oikeus saada vastaavat tiedot oppilaitokselta maksutta.

Tietojen tallettamiseen, salassapitoon, tietosuojaan ja muuhun menettelyyn sovellettaisiin, mitä työvoimapalvelulain 6 luvussa ja työvoimapalvelujen tietojärjestelmästä annetussa asetuksessa (1254/1993) säädetään.

Tiedot ovat välttämättömiä lain 15 §:n 3 momentin soveltamisessa ja myös päätömistä opiskelua koskevien edellytysten selvittämiseksi. Työvoimaviranomaisen tiedonsaanti massaluovutuksena yhteisvalintamenettelyyn

osallistuneista alle 20-vuotiaista on 15 §:n 3 momentin, sellaisena kuin se oli voimassa 1 päivään tammikuuta 1997, soveltamisessa tarpeellisena tietona vuoden 1996 osalta perustunut tietosuojalautakunnan antamaan poikkeuslupaan.

15, 34 ja 39 §. *Työmarkkinatuen rajoitukset. Työvoimapolitiittinen lausunto. Työttömyysturvallain soveltaminen.* Lain 15 §:n 4 momentin, 34 §:n 1 momentin ja 39 §:n viittauksiin ehdotetaan tehtäväksi ehdotetuista muutoksista johtuvat tekniset muutokset.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkoituksena on, että työmarkkinatuesta annettua asetusta muutettaisiin samanaikaisesti ehdotettujen lainmuutosten kanssa. Työharjoittelun enimmäisaikaa, jonka henkilö voi olla yhden tai useamman harjoittelupaikan järjestäjän järjestämässä harjoittelussa, pidennettäisiin ja samalla asetukseen tehtäisiin tarvittavat teknisluonteiset muutokset.

Ehdotetut muutokset edellyttävät lisäksi teknisiä muutoksia työvoimatoimikunnasta annettuun asetukseen (1681/1993).

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä elokuuta 1997. Ulkomailla tapahtuvasta työstä tai koulutuksesta kieltäytymistä koskevia muutoksia, samoin kuin pätevää työstä kieltäytymissyitä koskevia muutoksia (7 a §:n 1 momentti) sovellettaisiin, jos kieltäytyminen tapahtuu lain tultua voimaan.

4. Säättämisjärjestys

Hallitusmuodon 15 a §:n 1 momentin (969/1995) mukaan jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Pykälän 2 momentin mukaan lailla turvataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan siinä lueteltujen riskitilanteiden, muun muassa työttömyyden perusteella. Hallituksen esityksessä perustuslakien perusoikeussäännösten muuttamisesta (HE 309/1993 vp) todetaan tämän perustoimeentulon merkitsevän pitemmälle menevää turvan tasoa kuin 1 momentin mukainen oikeus välttämättömään toimeentuloon.

Nykyisen lainsäädännön mukaan työttömä-

nä pidetään työvoimatoimistoon ilmoittautunutta kokoaikatyötä hakevaa, työkykyistä ja työhaluista henkilöä, joka on työmarkkinoiden käytettävissä. Työttömäksi määrittelyä ei ole lainsäädännössä sidottu henkilön aiempaan työhistoriaan eikä työttömyyden kestoaikaan. Siten hallitusmuodon 15 a §:n 2 momentissa tarkoitettu vähimmäisturva perustuu viime kädessä työmarkkinatuesta annettuun lakiin.

Esityksessä ehdotetuista muutoksista ovat sääätämisyjärjestyksen kannalta olennaisia työmarkkinoiden käytettävissäoloa koskevat täsmennykset. Ehdotetut muutokset koskivat sekä työttömyysturvajärjestelmästä maksettavia etuuksia että työmarkkinatukea.

Hallitusmuodon 15 a §:n 2 momentti ei sinänsä estä sitä, että edellä kuvattua työttömyyden määrittelyä tavallisella lailla täsmennetään. Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on mainitun perustuslakien perusoikeussäännösten muuttamista koskevasta esityksestä antamassaan lausunnossa (StVL 5/1994 vp) nimenomaisesti todennut, että lailla voidaan säädellä edellytyksiä, jotka koskevat esimerkiksi työttömäksi tai työkyvyttömäksi määrittelyä.

Ehdotetut, päätoimisen opiskelun ja työttömyyden rajanvetoa sekä oikeutta saada etuutta vapaaehtois- ja talkootyön ajalta koskevat säännösmuutokset vastaavat nykyistä, osittain hallinnollisiin rajoituksiin perustuvaa muutoksenhakuelinten (työttömyysturvavaltakunta ja vakuutusosasto) soveltamiskäytäntöä. Nykyistä täsmällisemmät säännökset ovat tarpeen, paitsi työttömyysetuuksien ja opiskeluaikaisten tukijärjestelmien välisten väliinputoamisten ja päällekkäisyyksien estämiseksi, hallitusmuodon 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua yhdenvertaisuuden turvaamiseksi.

Perustuslakivaliokunta on hallituksen esityksestä laiksi työttömyysturvain muuttamisesta (HE 359/1992) antamassaan lausunnossa (PevL 34/1992 vp) katsonut, ettei eh-

dotus työttömyysturvain 5 §:n 2 momenttiin sisältyvän luettelon, jossa tarkoitetuissa tilanteissa työmarkkinoiden käytettävissäoloa arvioidaan ilman yksilöityä työ- tai koulutustarjousta, muuttaminen esityksen mukaisesti esimerkinomaiseksi ollut mahdollista tavallisessa sääätämisyjärjestyksessä. Tässä esityksessä säännöksen soveltamistilanteita on täsmennetty verrattuna aiempaan esitykseen. Voimassaoleva määrittely ja työmarkkinoiden käytettävissäolon toteamisen sitominen yksilöityyn työ- tai koulutustarjoukseen on peräisin nykyisen työttömyysturvain sääätämisvaiheesta ajalta ennen joukkotyöttömyyttä. Vallinneen suurtyöttömyyden aikana määrittelytapa on eräissä tapauksissa osoittautunut ongelmalliseksi. Henkilön työhaluisuutta ja työmarkkinoiden käytettävissäoloa koskevat edellytykset ovat enenevässä määrin jääneet vaille käytännön merkitystä, koska niiden toteutumista mittaavia työtarjouksia ei ole ollut. Toisaalta työmarkkinoiden rakenteen muutos ja samanaikainen laaja työttömyys lisäävät henkilön työmarkkinakelpoisuuden merkitystä työllistymisen ja työpaikan säilyttämisen kannalta.

Hallitusmuodon 12 §:n mukainen omaisuuden suoja koskee perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan sosiaalisia avustuksia ainoastaan jo maksettavaksi erääntyneiltä osilta. Ehdotetut muutokset koskisivat lain voimaantulon jälkeiseen aikaan kohdistuvia etuuksia.

Edellä esitettyyn viitaten hallitus katsoo, ettei lakiehdotus sisällä sellaista olennaista puuttumista hallitusmuodon 15 a §:n 2 momentissa suojattuun perustoimeentulon turvaan työttömyyden varalta, että se olisi käsiteltävä vaikeutetussa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/1984) 5 §:n 1 momentin 10 kohta ja 6 momentti ja 7 a §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 1 momentin 10 kohta laissa 620/1991 ja 6 momentti laissa 665/1993 ja 7 a §:n 2 momentti laissa 1367/1990,

muutetaan 3 §:n 3 momentti, 5 §:n 2 momentti, 7 a §:n 1 momentti ja 9 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 3 §:n 3 momentti laissa 833/1996 ja 5 §:n 2 momentti, 7 a §:n 1 momentti ja 9 §:n 1 momentti mainitussa laissa 665/1993, sekä

lisätään lakiin uusi 4 a § ja 5 b § ja 7 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 98/1990 ja 665/1990, uusi 7 momentti ja 8 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 665/1993, uusi 2 momentti seuraavasti:

3 §

Toimeenpanoelimet

Työvoimatoimikunta tai työvoimatoimisto antaa työttömyysturvan saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä, joista säädetään 4 ja 4 a §:ssä, 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa ja 2 momentissa sekä 5 a, 5 b, 7, 7 a, 8, 9, 9 a, 10 ja 11 §:ssä, kansaneläkelaitosta ja työttömyyskassaa sitovan lausunnon siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Työvoimatoimikunnan tai työvoimatoimiston tulee työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen pyynnöstä täydentää lausuntoaan viipymättä.

4 a §

Oikeus työttömyyspäivärahaan vapaaehtois- ja talkootyön aikana

Henkilöllä on oikeus työttömyyspäivärahaan tämän lain mukaisesti myös siltä ajalta, kun hän palkatta osallistuu yleishyödylliseen vapaaehtoistyöhön tai tavanomaiseen talkootyöhön.

Henkilöä, joka työskentelee palkatta yrityksessä tai sellaisissa tehtävissä, jotka yleisesti tehdään työsopimuslain 1 §:ssä tarkoi-

tetussa työsuhteessa tai yritystoimintana, ei pidetä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuna työtömänä.

5 §

Työttömyyspäivärahoikeuden rajoitukset

Henkilö ei ole 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla työmarkkinoiden käytettävissä, jos hän itse asettaa sellaisia rajoituksia, jotka estävät tarjotun työn vastaanottamisen työmarkkinoilla yleisesti sovellettavin ehdoin tai tarjottuun hänelle soveltuvaan koulutukseen osallistumisen, taikka joiden vuoksi hän on eronnut työstä tai koulutuksesta. Henkilölle on varattava kohtuullinen aika lastenhoidon, kulkemisen ja muiden vastaavien esteiden poistamiseen. Henkilö ei ole työmarkkinoiden käytettävissä sellaisena aikana, jona hän on ulkomaanmatkan, kertausharjoitusten, asevelvollisuuden, vapausrangaistuksen taikka sairaalassa tapahtuvan hoidon tai muun tähän verrattavan laitoshoidon taikka muun näihin rinnastettavan syyn johdosta estynyt ottamasta vastaan tarjottua työtä tai osallistumasta koulutukseen, vaikka hänelle ei ole tehty yksilöityä työtarjousta tai vaikka häntä ei ole osoitettu koulutukseen. Henkilön on katsottava olevan työmark-

kinoiden käytettävissä sellaisen etukäteen työvoimatoimistolle ilmoittamansa, satunnaisen ja lyhyen ulkomaanmatkan ajalta, jonka aikana hän on tavoitettavissa ja kykenee kohtuullisessa ja tavanomaisessa ajassa ottamaan vastaan työtä tai koulutusta.

5 b §

Päätoiminen opiskelija

Henkilöllä, joka on katsottava päätoimiseksi opiskelijaksi, ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan. Päätoimisella opiskelijalla ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan myöskään opiskelun lomajaksoina.

Päätoimisena opiskeluna pidetään työttömän henkilön aloittamia lukion, ammatillisen oppilaitoksen tai kansanopiston päiväopetuksena järjestettäviä opintoja sekä korkeakoulututkinnon suorittamiseen tähtäävää opiskelua. Henkilön työttömänä aloittamaa muuta opiskelua pidetään 1 momentissa tarkoitettuna päätoimisena opiskeluna, jos opintojen vaatima työ määrä, ottaen huomioon koulutus- tai opetussuunnitelman laajuus, opiskelun sitovuus, henkilön aikaisempi työssäolo ja aiemmin hankkima koulutus, on niin suuri, että se on esteenä kokoaikaisen työn vastaanottamiselle työmarkkinoilla yleisesti sovellettavin ehdoin. Koulutusta pidetään aina päätoimisena, jos koulutus- tai opetussuunnitelman edellyttämä työ määrä on keskimäärin vähintään 25 opetustuntia viikossa tai keskimäärin vähintään kolme opintoviikkoa kuukaudessa. Rajoitusta ei sovelleta henkilöön, jonka opiskelu on harrastusluontoista, eikä iltapöytäopiskelua lukiossa harjoittavaan henkilöön, ellei 3 momentin säännöksistä muuta johdu.

Henkilön, joka on aiemmin opiskellut päätoimisesti, opiskelua pidetään päätoimisena siihen saakka, kun hän on todisteellisesti päättänyt opintonsa. Lukiossa tai peruskoulussa opiskelevaa pidetään aina päätoimisena opiskelijana lukuvuoden päättymiseen saakka. Rajoitusta ei sovelleta henkilöön, jonka aiemman, opiskeluaikaisen vakiintuneen työssäolon tai yritystoiminnan harjoittamisen perusteella on ilmeistä, ettei opiskelu ole esteenä kokoaikaisen työn vastaanottamiselle, eikä korkeakouluopiskelijaan, joka on todisteellisesti keskeyttänyt opintonsa vähintään vuoden ajaksi.

7 §

Velvollisuus ottaa vastaan työtä

Mitä 6 momentissa säädetään, ei sovelleta henkilöön, jolle maksetaan työttömyyspäivärahaa Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen perusteella siltä ajalta, jona hän hakee työtä muista valtioista.

7 a §

Pätevä syy työn vastaanottamisesta kieltäytymiseen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä vastaanottamasta hänelle tarjottua osa-aikatyötä silloin, kun työstä maksettava palkka ja hänelle mahdollisesti maksettava työttömyyspäiväraha työmatka- ja muiden työn vastaanottamisen aiheuttamien kustannusten vähentämisen jälkeen jää pienemmäksi kuin hänelle maksettava työttömyyspäiväraha. Osa-aikatyöllä tarkoitetaan työtä, jossa työaika on enintään 75 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta.

8 §

Velvollisuus osallistua koulutukseen

Mitä 7 §:n 6 ja 7 momentissa säädetään velvollisuudesta ottaa vastaan ottaa työtä, sovelletaan 1 momentissa tarkoitettuun koulutukseen, joka järjestetään valtakunnan rajojen ulkopuolella.

9 §

Oikeus työttömyyspäivärahaan eräissä tapauksissa

Henkilö, joka ilman pätevää syytä on eronnut työstään tai joka on itse aiheuttanut työsuhteen päättymisen, ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan kahdeksan viikon ajalta. Jos työ olisi kestänyt enintään viisi päivää, hän ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan kolmen viikon ajalta. Jos henkilö on omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei työsopimusta ole syntynyt, ei hänellä

ole oikeutta työttömyyspäivärahaan kuuden viikon ajalta. Jos työ olisi kestänyt enintään viisi päivää, hän ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan kolmen viikon ajalta. Aika lasketaan siitä päivästä, jona henkilö on omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei työsopimusta ole syntynyt, tai jona työsuhde on päättynyt. Henkilö, joka toistuvasti kieltäytyy työvoimaviranomaisen tarjoamista työkyvyn tai työkuoron selvittämiseen pyrkivistä toimenpiteistä taikka muista kohtuullisiksi katsottavista työllistymistä edistävistä toimenpiteistä ilman hyväksyttävää syytä, ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan kuu-

den viikon ajalta. Aika lasketaan siitä päivästä, jona kieltäytyminen on tapahtunut.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1997.

Lain 7 §:n 7 momenttia, 7 a §:n 1 momenttia ja 8 §:n 2 momenttia sovelletaan, jos työstä tai koulutuksesta kieltäytyminen tapahtuu lain tultua voimaan.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**työmarkkinatuesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työmarkkinatuesta annetun 30 päivänä joulukuuta 1993 lain (1542/1993) 7 §:n 2 momentin 1 kohta, 15 §:n 4 momentti, 18 §:n 2 momentti, 22 a §:n 1 momentti, 25 §:n 1 momentti, 28 §:n 2 momentti, 34 §:n 1 momentti ja 39 §, sellaisina kuin niistä ovat 15 §:n 4 momentti ja 34 §:n 1 momentti laissa 1705/1995, 22 a §:n 1 momentti laissa 665/1996, 25 §:n 1 momentti laissa 1320/1994 ja 39 § laissa 331/1997, sekä

lisätään lakiin uusi 34 a §, seuraavasti:

7 §

Työharjoittelun järjestäminen

—————
Työmarkkinatuen saajaa ei voida osoittaa työharjoitteluun:

1) sellaisiin tehtäviin, joista työharjoittelun järjestäjä on työharjoittelun aloittamista edeltäneiden yhdeksän kuukauden aikana tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut tai lomauttanut työntekijöitä tai joissa harjoittelun järjestäjä työsopimuslain 39 a §:n mukaisesti on muuttanut työntekijän työsuhteen osa-aikaiseksi;

—————

15 §

Työmarkkinatuen rajoitukset

—————
Työmarkkinatuen saamisedellytyksistä on muutoin voimassa, mitä työttömyysturvalain 4 a, 5, 5 a ja 5 b §:ssä säädetään työttömyyspäivärahasta, jollei 2 luvun säännöksistä muuta johdu.

18 §

Velvollisuus osallistua koulutukseen

—————
Henkilöllä on aina oikeus kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työmarkkinatukeen koulutuksesta, joka järjestetään valtakunnan rajojen ulkopuolella.

22 a §

Omavastuu aika

Työmarkkinatukea maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa yhteensä viisi työpäivää enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana. Tältä viiden päivän omavastuuajalta ei makseta työmarkkinatukea. Omavastuupäiviksi ei katsota 16—20 §:ssä tarkoitettuihin odotus- ja määraikoihin sisältyviä työttömyyspäiviä.

—————

25 §

Työmarkkinatuen maksaminen ilman tarveharkintaa

Taloudellisen tuen tarvetta ei edellytetä 180 ensimmäisen työttömyyspäivän aikana sellaiselta henkilöltä, jonka oikeus työttömyyspäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 26 §:n 1 momentissa olevan rajoituksen vuoksi. Henkilölle, joka on täyttänyt työttömyysturvalain 13 tai 16 taikka 16 a §:ssä säädetyn työssäoloehdon ja saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 1 momentin mukaisen enimmäisajan, aloitetaan sanotun 180 työttömyyspäivän laskeminen alusta, kun henkilö uudelleen täyttää työmarkkinatuen saantiehtot.

—————

28 §

Työmarkkinatuen hakeminen

—————
 Työmarkkinatuen hakijan on esitettävä kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle selvitys työmarkkinatuen suuruuteen vaikuttavista tuloista sekä annettava muut tuen myöntämiseksi ja maksamiseksi tarvittavat tiedot. Työmarkkinatuki maksetaan tukioikeuden syntymisestä lukien, ei kuitenkaan ilman erityisen painavaa syytä pitemmältä kuin kolmen kuukauden ajalta ennen tuen hakemista.

34 §

Työvoimapolitiittinen lausunto

Työvoimatoimisto tai työvoimatoimikunta antaa kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle lausunnon 13 ja 14 §:ssä, 15 §:n 2—4 momentissa, 16—22 §:ssä, 25 §:n 3 momentissa ja 26 §:n 2 momentissa säädettyjen työmarkkinatuen edellytysten täyttymisestä. Lausunto annetaan 15 §:n 4 momentissa säädettyistä edellytyksistä ainoastaan siltä osin kuin työmarkkinatukeen sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 4 a §:ssä, 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa ja 2 momentissa sekä 5 a ja 5 b §:ssä säädetään työttömyyspäivärahasta.

—————

34 a §

Oikeus saada eräitä tietoja

Työmarkkinatukea koskevassa asiassa neudatetaan soveltuvin osin, mitä työttömyys-

turvalain 29 §:ssä säädetään oikeudesta saada tietoja työttömyysturva-asiassa.

Työvoimaviranomaisella on oikeus massaluovutuksena saada maksutta työmarkkinatuen ja työttömyysturvalain 5 b ja 8 §:ssä tarkoitettujen työttömyyspäivärahan saamisedellytysten käsittelyä varten ope-
 tushallitukselta, lääninhallituksilta ja korkeakouluilta opiskelijavalinnoissa valituksi tuleiden nimet, henkilötunnukset sekä oppilaitosta ja opintolinjaa tai koulutusohjelmaa koskevat tiedot ja tiedot opiskelun päätoimisuudesta. Työvoimaviranomaisella on oikeus yksittäistapauksessa työmarkkinatuki- tai työttömyyspäiväraha-oikeuden ratkaisemiseksi tai tarkistamiseksi saada tässä momentissa tarkoitettut tiedot maksutta asianomaiselta oppilaitokselta.

39 §

Työttömyysturvalain soveltaminen

Jollei tästä laista muuta seuraa, sovelletaan työmarkkinatukeen, mitä työttömyysturvalain 6 §:ssä, 28 §:n 4 ja 6 momentissa, 32, 36, 36 a ja 39 §:ssä, 42 §:n 2—4 momentissa, 43 c §:ssä ja 44 §:n 3 momentissa säädetään työttömyyspäivärahasta ja työttömyysturva-asiasta.

—————
 Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1997.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

1.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/1984) 5 §:n 1 momentin 10 kohta ja 6 momentti ja 7 a §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 1 momentin 10 kohta laissa 620/1991 ja 6 momentti laissa 665/1993 ja 7 a §:n 2 momentti laissa 1367/1990,

muutetaan 3 §:n 3 momentti, 5 §:n 2 momentti, 7 a §:n 1 momentti ja 9 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 3 §:n 3 momentti laissa 833/1996 ja 5 §:n 2 momentti, 7 a §:n 1 momentti ja 9 §:n 1 momentti mainitussa laissa 665/1993, sekä

lisätään lakiin uusi 4 a § ja 5 b § ja 7 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi muutettuna mainituissa laeissa 98/1990 ja 665/1990, uusi 7 momentti ja 8 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 665/1993, uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §
Toimeenpanoelimet

3 §
Toimeenpanoelimet

Työvoimatoimikunta tai työvoimatoimisto antaa työttömyysturvan saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä, joista säädetään 4 §:ssä, 5 §:n 1 momentin 3 ja 10 kohdassa sekä 2 ja 6 momentissa, 5 a §:ssä ja 7—11 §:ssä, kansaneläkelaitosta ja työttömyyskassaa sitovan lausunnon siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Työvoimatoimikunnan tai työvoimatoimiston tulee työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen pyynnöstä täydentää lausuntoaan viipymättä.

Työvoimatoimikunta tai työvoimatoimisto antaa työttömyysturvan saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä, joista säädetään 4 ja 4 a §:ssä, 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa ja 2 momentissa sekä 5 a, 5 b, 7, 7 a, 8, 9, 9 a, 10 ja 11 §:ssä, kansaneläkelaitosta ja työttömyyskassaa sitovan lausunnon siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Työvoimatoimikunnan tai työvoimatoimiston tulee työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen pyynnöstä täydentää lausuntoaan viipymättä.

4 a §
Oikeus työttömyyspäivärahaan vapaaehtois-
ja talkootyön aikana

Henkilöllä on oikeus työttömyyspäivärahaan tämän lain mukaisesti myös siltä ajalta, kun hän palkatta osallistuu yleishyödylliseen vapaaehtoistyöhön tai tavanomaiseen talkootyöhön.

Henkilöä, joka työskentelee palkatta yrityksessä tai sellaisissa tehtävissä, jotka yleisesti tehdään työsopimuslain 1 §:ssä tarkoitettussa työsuhteessa tai yritystoimintana, ei pidetä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuna työttömänä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Työttömyyspäiväraha-oikeuden rajoitukset

Työttömyyspäivärahaan ei ole oikeutta henkilöllä:

10) joka on katsottava päätoimiseksi opiskelijaksi;

Henkilö ei ole 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla työmarkkinoiden käytettävissä, jos hän itse asettaa sellaisia rajoituksia, jotka estävät tarjotun työn vastaanottamisen työmarkkinoilla yleisesti sovellettavin ehdoin tai tarjottuun hänelle soveltuvaan koulutukseen osallistumisen. Henkilölle on varattava kohtuullinen aika lastenhoidon, kulkemisen ja muiden vastaavien esteiden poistamiseen. Henkilö ei ole työmarkkinoiden käytettävissä sellaisena aikana, jona hän on ulkomaanmatkan, kertausharjoitusten, asevelvollisuuden, vapausrangaistuksen taikka sairaalassa tapahtuvan hoidon tai muun tähän verrattavan laitoshoidon taikka muun näihin rinnastettavan syyn johdosta estynyt ottamasta vastaan tarjottua työtä tai osallistumasta koulutukseen, vaikka hänelle ei ole tehty yksilöityä työtarjousta tai vaikka häntä ei ole osoitettu koulutukseen.

Edellä 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettua päätoimiseksi opiskelua opiskelu katsotaan silloin, kun se on esteenä kokoaikaisen työn vastaanottamiselle. Lukion tai peruskoulun päivälinjalla opiskelevaa pidetään päätoimisena opiskelijana lukukauden päätyttyä asti. Henkilön, joka on opiskellut aiemmin päätoimisesti, opiskelu katsotaan päätoimiseksi siihen saakka, kun hän on päättänyt opintonsa tai on ne todistettavasti keskeyttänyt. Päätoimisella opiskelijalla ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan myöskään opiskelun välisenä loma-aikana.

5 §

Työttömyyspäiväraha-oikeuden rajoitukset

Työttömyyspäivärahaan ei ole oikeutta henkilöllä:

(kumotaan)

Henkilö ei ole 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla työmarkkinoiden käytettävissä, jos hän itse asettaa sellaisia rajoituksia, jotka estävät tarjotun työn vastaanottamisen työmarkkinoilla yleisesti sovellettavin ehdoin tai tarjottuun hänelle soveltuvaan koulutukseen osallistumisen, *taikka joiden vuoksi hän on eronnut työstä tai koulutuksesta*. Henkilölle on varattava kohtuullinen aika lastenhoidon, kulkemisen ja muiden vastaavien esteiden poistamiseen. Henkilö ei ole työmarkkinoiden käytettävissä sellaisena aikana, jona hän on ulkomaanmatkan, kertausharjoitusten, asevelvollisuuden, vapausrangaistuksen taikka sairaalassa tapahtuvan hoidon tai muun tähän verrattavan laitoshoidon taikka muun näihin rinnastettavan syyn johdosta estynyt ottamasta vastaan tarjottua työtä tai osallistumasta koulutukseen, vaikka hänelle ei ole tehty yksilöityä työtarjousta tai vaikka häntä ei ole osoitettu koulutukseen. *Henkilön on katsottava olevan työmarkkinoiden käytettävissä sellaisen etukäteen työvoimatoimistolle ilmoittamansa, satunnaisen ja lyhyen ulkomaanmatkan ajalta, jonka aikana hän on tavoitettavissa ja kykenee kohtuullisessa ja tavanomaisessa ajassa ottamaan vastaan työtä tai koulutusta.*

(kumotaan)

5 b §

Päätoiminen opiskelija

Henkilöllä, joka on katsottava päätoimiseksi opiskelijaksi, ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan. Päätoimisella opiskelijalla ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan myöskään opiskelun lomajaksoina.

Päätoimisena opiskeluna pidetään työttömän henkilön aloittamia lukion, ammatillisen oppilaitoksen tai kansanopiston päiväopetuksena järjestettäviä opintoja sekä korkeakoulututkinnon suorittamiseen tähtäävää opiskelua. Henkilön työttömänä aloittamaa muuta opiskelua pidetään 1 momentissa tarkoitettuna päätoimisena opiskeluna, jos opintojen vaatima työmäärä, ottaen huomioon koulutus- tai opetussuunnitelman laajuus, opiskelun sitovuus, henkilön aikaisempi työssäolo ja aiemmin hankkima koulutus, on niin suuri, että se on esteenä kokoaikaisen työn vastaanottamiselle työmarkkinoilla yleisesti sovellettavin ehdoin. Koulutusta pidetään aina päätoimisena, jos koulutus- tai opetussuunnitelman edellyttämä työmäärä on keskimäärin vähintään 25 opetustuntia viikossa tai keskimäärin vähintään kolme opintoviikkoa kuukaudessa. Rajoitusta ei sovelleta henkilöön, jonka opiskelu on harrastusluontoista, eikä iltaopiskelua lukiossa harjoittavaan henkilöön, ellei 3 momentin säännöksistä muuta johdu.

Henkilön, joka on aiemmin opiskellut päätoimisesti, opiskelua pidetään päätoimisena siihen saakka, kun hän on todisteellisesti päättänyt opintonsa. Lukiossa tai peruskoulussa opiskelevaa pidetään aina päätoimisena opiskelijana lukuvuoden päättymiseen saakka. Rajoitusta ei sovelleta henkilöön, jonka aiemman, opiskeluaikaisen vakiintuneen työssäolon tai yritystoiminnan harjoittamisen perusteella on ilmeistä, ettei opiskelu ole esteenä kokoaikaisen työn vastaanottamiselle, eikä korkeakouluopiskelijaan, joka on todisteellisesti keskeyttänyt opintonsa vähintään vuoden ajaksi.

7 §

Velvollisuus ottaa vastaan työtä

Mitä 6 momentissa säädetään, ei sovelleta henkilöön, jolle maksetaan työttömyyspäivä-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

rahaa Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen perusteella siltä ajalta, jona hän hakee työtä muista valtioista.

7 a §

Pätevä syy työn vastaanottamisesta kieltäytymiseen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä vastaanottamasta hänelle tarjottua työtä silloin, kun työstä maksettava palkka ja hänelle mahdollisesti maksettava työttömyyspäiväraha työmatka- ja muiden työn vastaanottamisen aiheuttamien kustannusten vähentämisen jälkeen jää pienemmäksi kuin hänelle maksettava työttömyyspäiväraha. Osa-aikatyöllä tarkoitetaan työtä, jossa työaika on enintään *neljä viidesosaa* alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta.

Iltalukiossa tai päivälukion iltalinjalla tahi ammatillisen oppilaitoksen iltakurssilla opiskelevalla henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä muusta kuin päivätyöstä, jos sen vastaanottaminen aiheuttaisi opiskelun keskeyttämisen.

7 a §

Pätevä syy työn vastaanottamisesta kieltäytymiseen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä vastaanottamasta hänelle tarjottua *osa-aikatyötä* silloin, kun työstä maksettava palkka ja hänelle mahdollisesti maksettava työttömyyspäiväraha työmatka- ja muiden työn vastaanottamisen aiheuttamien kustannusten vähentämisen jälkeen jää pienemmäksi kuin hänelle maksettava työttömyyspäiväraha. Osa-aikatyöllä tarkoitetaan työtä, jossa työaika on enintään *75 prosenttia* alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta.

(kumotaan)

8 §

Velvollisuus osallistua koulutukseen

Mitä 7 §:n 6 ja 7 momentissa säädetään velvollisuudesta ottaa vastaan ottaa työtä, sovelletaan 1 momentissa tarkoitettuun koulutukseen, joka järjestetään valtakunnan rajojen ulkopuolella.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

Oikeus työttömyyspäivärahaan eräissä tapauksissa

Henkilö, joka ilman pätevää syytä on eronnut työstään tai joka on itse aiheuttanut työsuhteen päättymisen, ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan kahdeksan viikon ajalta. Jos työ olisi kestänyt enintään viisi päivää, hän ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan kolmen viikon ajalta. Jos henkilö on omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei työsopimusta ole syntynyt, ei hänellä ole oikeutta työttömyyspäivärahaan kuuden viikon ajalta. Jos työ olisi kestänyt enintään viisi päivää, hän ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan kolmen viikon ajalta. Aika lasketaan siitä päivästä, jona henkilö on omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei työsopimusta ole syntynyt, tai jona työsuhde on päättynyt. Henkilö, joka toistuvasti kieltäytyy työvoimaviranomaisen tarjoamista työkyvyn tai työkyvyn selvittämiseen pyrkivistä toimenpiteistä taikka muista kohtuullisiksi katsottavista työllistymistä edistävistä toimenpiteistä tai joka kieltäytyy antamasta työnvälityslaissa (246/59) tarkoitettuja selvityksiä, ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan kuuden viikon ajalta. Aika lasketaan siitä päivästä, jona kieltäytyminen on tapahtunut.

9 §

Oikeus työttömyyspäivärahaan eräissä tapauksissa

Henkilö, joka ilman pätevää syytä on eronnut työstään tai joka on itse aiheuttanut työsuhteen päättymisen, ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan kahdeksan viikon ajalta. Jos työ olisi kestänyt enintään viisi päivää, hän ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan kolmen viikon ajalta. Jos henkilö on omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei työsopimusta ole syntynyt, ei hänellä ole oikeutta työttömyyspäivärahaan kuuden viikon ajalta. Jos työ olisi kestänyt enintään viisi päivää, hän ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan kolmen viikon ajalta. Aika lasketaan siitä päivästä, jona henkilö on omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei työsopimusta ole syntynyt, tai jona työsuhde on päättynyt. Henkilö, joka toistuvasti kieltäytyy työvoimaviranomaisen tarjoamista työkyvyn tai työkyvyn selvittämiseen pyrkivistä toimenpiteistä taikka muista kohtuullisiksi katsottavista työllistymistä edistävistä toimenpiteistä ilman hyväksyttävää syytä, ei ole oikeutettu työttömyyspäivärahaan kahden kuukauden ajalta. Aika lasketaan siitä päivästä, jona kieltäytyminen on tapahtunut.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1997.

Lain 7 §:n 1 momenttia, 8 §:n 1 momenttia, 9 §:n 1 ja 4 momenttia ja 11 §:ää sovelletaan, jos määräajan taikka työssäolovelvoitteen aiheuttava menettely tapahtuu lain tultua voimaan. Lain 7 §:n 7 momenttia, 7 a §:n 1 ja 2 momenttia ja 8 §:n 2 momenttia sovelletaan, jos työstä tai koulutuksesta kieltäytyminen tapahtuu lain tultua voimaan.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**työmarkkinatuesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työmarkkinatuesta annetun 30 päivänä joulukuuta 1993 lain (1542/1993) 7 §:n 2 momentin 1 kohta, 15 §:n 4 momentti, 18 §:n 2 momentti, 22 a §:n 1 momentti, 25 §:n 1 momentti, 28 §:n 2 momentti, 34 §:n 1 momentti ja 39 §, sellaisina kuin niistä ovat 15 §:n 4 momentti ja 34 §:n 1 momentti laissa 1705/1995, 22 a §:n 1 momentti laissa 665/1996, 25 §:n 1 momentti laissa 1320/1994 ja 39 § laissa 331/1997, sekä

lisätään lakiin uusi 34 a §, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

7 §
Työharjoittelun järjestäminen

7 §
Työharjoittelun järjestäminen

Työmarkkinatuen saajaa ei voida osoittaa työharjoitteluun:

1) sellaisiin tehtäviin, joista työharjoittelun järjestäjä on työharjoittelun aloittamista edeltäneiden kolmen kuukauden aikana tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut tai lomauttanut työntekijöitä tai joissa harjoittelun järjestäjä työsopimuslain 39 a §:n mukaisesti on muuttanut työntekijän työsuhteen osa-aikaiseksi;

Työmarkkinatuen saajaa ei voida osoittaa työharjoitteluun:

1) sellaisiin tehtäviin, joista työharjoittelun järjestäjä on työharjoittelun aloittamista edeltäneiden *yhdeksän* kuukauden aikana tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut tai lomauttanut työntekijöitä tai joissa harjoittelun järjestäjä työsopimuslain 39 a §:n mukaisesti on muuttanut työntekijän työsuhteen osa-aikaiseksi;

15 §
Työmarkkinatuen rajoitukset

15 §
Työmarkkinatuen rajoitukset

Työmarkkinatuen saamisedellytyksistä on muutoin voimassa, mitä työttömyysturvalain 5 ja 5 a §:ssä työttömyyspäivärahasta säädetään, jollei 2 luvun säännöksistä muuta johdu.

Työmarkkinatuen saamisedellytyksistä on muutoin voimassa, mitä työttömyysturvalain 4 a, 5, 5 a ja 5 b §:ssä säädetään työttömyyspäivärahasta, jollei 2 luvun säännöksistä muuta johdu.

18 §
Velvollisuus osallistua koulutukseen

18 §
Velvollisuus osallistua koulutukseen

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna koulutuksena pidetään alle 25-vuotiaan henkilön

Henkilöllä on aina oikeus kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työmarkkinatukeen

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

osalta myös ammatillista koulutusta, jossa opiskelija saa koulutuksessa oleville kuuluvat kohtuulliset sosiaaliset edut.

koulutuksesta, joka järjestetään valtakunnan rajojen ulkopuolella.

22 a §
Omavastuu aika

Työmarkkinatukea maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa yhteensä viisi työpäivää enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana. Tältä viiden päivän omavastuuajalta ei makseta työmarkkinatukea.

22 a §
Omavastuu aika

Työmarkkinatukea maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa yhteensä viisi työpäivää enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana. Tältä viiden päivän omavastuuajalta ei makseta työmarkkinatukea. *Omavastuupäiviksi ei katsota 16—20 §:ssä tarkoitettuihin odotus- ja määräaikoihin sisältyviä työttömyyspäiviä.*

25 §
Työmarkkinatuen maksaminen ilman tarveharkintaa

Taloudellisen tuen tarvetta ei edellytetä 180 ensimmäisen päivän aikana sellaiselta henkilöltä, jonka oikeus työttömyyspäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 26 §:n 1 momentissa olevan rajoituksen vuoksi. Henkilölle, joka on täyttänyt työttömyysturvalain 13 tai 16 taikka 16 a §:ssä säädetyn työssäoloehdon ja saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 1 momentin mukaisen enimmäisajan, aloitetaan sanotun 180 työttömyyspäivän laskeminen alusta, kun henkilö uudelleen täyttää työmarkkinatuen saantiehtot.

25 §
Työmarkkinatuen maksaminen ilman tarveharkintaa

Taloudellisen tuen tarvetta ei edellytetä 180 ensimmäisen *työttömyyspäivän* aikana sellaiselta henkilöltä, jonka oikeus työttömyyspäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 26 §:n 1 momentissa olevan rajoituksen vuoksi. Henkilölle, joka on täyttänyt työttömyysturvalain 13 tai 16 taikka 16 a §:ssä säädetyn työssäoloehdon ja saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 1 momentin mukaisen enimmäisajan, aloitetaan sanotun 180 työttömyyspäivän laskeminen alusta, kun henkilö uudelleen täyttää työmarkkinatuen saantiehtot.

28 §
Työmarkkinatuen hakeminen

Työmarkkinatukea ei ilman erityistä syytä myönnetä takautuvasti pitemmältä kuin kolmen kuukauden ajalta ennen sen hakemista.

28 §
Työmarkkinatuen hakeminen

Työmarkkinatuen hakijan on esitettävä kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle selvitys työmarkkinatuen suuruuteen vaikuttavista tuloista sekä annettava muut tuen myöntämiseksi ja maksamiseksi tarvittavat tiedot. Työmarkkinatuki maksetaan tukioikeuden syntymisestä lukien, ei kuitenkaan ilman erityisen painavaa syytä pitemmältä kuin kolmen kuukauden ajalta ennen tuen hakemista.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

34 §

Työvoimapolitiittinen lausunto

Työvoimatoimisto tai työvoimatoimikunta antaa kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle lausunnon 13—14 §:ssä, 15 §:n 2—4 momentissa, 16—22 §:ssä, 25 §:n 3 momentissa ja 26 §:n 2 momentissa säädettyjen työmarkkinatuen edellytysten täyttymisestä. Lausunto annetaan 15 §:n 4 momentissa säädettyistä edellytyksistä ainoastaan siltä osin kuin työmarkkinatukeen sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 5 §:n 1 momentin 3 ja 10 kohdassa sekä 2 ja 6 momentissa ja 5 a §:ssä säädetään.

34 §

Työvoimapolitiittinen lausunto

Työvoimatoimisto tai työvoimatoimikunta antaa kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle lausunnon 13 ja 14 §:ssä, 15 §:n 2—4 momentissa, 16—22 §:ssä, 25 §:n 3 momentissa ja 26 §:n 2 momentissa säädettyjen työmarkkinatuen edellytysten täyttymisestä. Lausunto annetaan 15 §:n 4 momentissa säädettyistä edellytyksistä ainoastaan siltä osin kuin työmarkkinatukeen sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 4 a §:ssä, 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa ja 2 momentissa sekä 5 a ja 5 b §:ssä säädetään työttömyyspäivärahasta.

34 a §

Oikeus saada eräitä tietoja

Työmarkkinatukea koskevassa asiassa noudatetaan soveltuvin osin, mitä työttömyysturvalain 29 §:ssä säädetään oikeudesta saada tietoja työttömyysturva-asiassa.

Työvoimaviranomaisella on oikeus massaluovutuksena saada maksutta työmarkkinatuen ja työttömyysturvalain 5 b ja 8 §:ssä tarkoitettujen työttömyyspäivärahan saamisedellytysten käsittelyä varten ope-
tushallitukselta, lääninhallituksilta ja korkeakouluilta opiskelijavalinnoissa valituksi tul-
leiden nimet, henkilötunnukset sekä oppilait-
tosta ja opintolinjaa tai koulutusohjelmaa
koskevat tiedot ja tiedot opiskelun päätoimi-
suudesta. Työvoimaviranomaisella on oikeus
yksittäistapauksessa työmarkkinatuki- tai
työttömyyspäiväraha-oikeuden ratkaisemiseksi
tai tarkistamiseksi saada tässä momentissa
tarkoitettut tiedot maksutta asianomaiselta
oppilaitokselta.

39 §

Työttömyysturvalain soveltaminen

Jollei tästä laista muuta seuraa, sovelletaan työmarkkinatukeen, mitä työttömyysturvalain 6 §:ssä, 28 §:n 4 ja 6 momentissa, 29, 32, 36, 36 a ja 39 §:ssä, 42 §:n 2—4 momentissa, 43 c §:ssä ja 44 §:n 3 momentissa työttömyyspäivärahasta ja työttömyysturva-asiasta säädetään.

39 §

Työttömyysturvalain soveltaminen

Jollei tästä laista muuta seuraa, sovelletaan työmarkkinatukeen, mitä työttömyysturvalain 6 §:ssä, 28 §:n 4 ja 6 momentissa, 32, 36, 36 a ja 39 §:ssä, 42 §:n 2—4 momentissa, 43 c §:ssä ja 44 §:n 3 momentissa säädetään työttömyyspäivärahasta ja työttömyysturva-asiasta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1997.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
